

Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право
УДК 343.35

Бевзо Галина Андріївна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри загальноосвітніх дисциплін

Українсько-американський університет Конкордія

Бевзо Галина Андреевна

кандидат филологических наук,

доцент кафедры общеобразовательных дисциплин

Украинско-американский университет Конкордия

Bevzo Halyna

PhD in Linguistics, Associate Professor of General Studies Department

Ukrainian-American Concordia University

ORCID: 0000-0003-3731-8867

Керечан Дмитро Михайлович

аспірант кафедри кримінального права і правосуддя

Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені Академіка Степана Дем'янчука

Керечан Дмитрий Михайлович

аспирант кафедры уголовного права и правосудия

Международного экономико-гуманитарного университета

имени Академика Степана Демьянчука

Kerechan Dmytro

Post Graduate Student of the Department of Criminal Law and Justice

Academician Stepan Demianchuk International University of

Economics and Humanities

ORCID: 0000-0003-2677-9705

Луцька Катерина Петрівна

аспірант

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Луцкая Екатерина Петровна

аспирант

Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

Lutska Kateryna

Post Graduate Student of the

Taras Shevchenko National University of Kyiv

**КОРУПЦІЯ ЯК НЕГАТИВНЕ СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ У
СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ
КОРРУПЦИЯ КАК ОТРИЦАТЕЛЬНОЕ СОЦИАЛЬНОЕ ЯВЛЕНИЕ В
СОВРЕМЕННОМ ГЛОБАЛИЗИРОВАННОМ ОБЩЕСТВЕ
CORRUPTION AS A NEGATIVE SOCIAL PHENOMENON IN
MODERN GLOBALIZED SOCIETY**

Анотація. У статті досліджується корупція як негативне соціальне явище у сучасному глобалізованому суспільстві. Проаналізовано сутність понять корупція та адміністративна корупція та характерні ознаки корупції. Визначено основні причини корупції в Україні. Встановлено, що корупція являється негативним соціальним явищем у сучасному глобалізованому суспільстві. Визначено, що корупція – це явище, яке постійно розвивається, трансформується, адаптується до умов розвитку законодавства, суспільства, держави, при цьому її сутність та негативний вплив залишаються незмінними. Подолати корупцію в конкретному суспільстві можна лише за ефективного поєднання кількох ключових факторів та методів її протидії та імплементації відповідного законодавства, де нормативно-правові акти не суперечили один одному.

Досліджено наступні проблеми в секторі архітектури та містобудування України, як відсутність публічності інформації у сфері містобудування та землекористування; дефектна система державного контролю та регулювання у будівництві; неефективність наявних інструментів контролю та недостатня прозорість процесів будівництва, ремонту та використання доріг; відсутність публічної інформації про об'єкти культурної спадщини, суперечності містобудівного та пам'ятко-охоронного законодавства. Встановлено, що для забезпечення сприятливого економічного розвитку держави потребує удосконалення правової та організаційної бази для подолання корупції в секторі архітектури та містобудування України. Перспективним напрямом подальших досліджень з даної проблематики є оцінка ефективності законодавчого процесу у сфері протидії корупції для забезпечення прозорого державного управління, що представляє, як наукову, так і прикладну цінність та розробка стратегії, що дозволить у довготривалій термін та з відповідними заходами запровадити прозору систему взаємодії органів державної влади з фізичними та юридичними особами.

Ключові слова: корупція, корупційні злочини, законодавство, архітектура, містобудування.

Анотація. В статье исследуется коррупция как отрицательное социальное явление в современном глобализованном обществе. Проанализирована сущность понятий коррупция и административная коррупция, и характерные признаки коррупции. Определены основные причины коррупции в Украине.

Ключевые слова: коррупция, коррупционные преступления, законодательство, архитектура, градостроительство.

Summary. The article examines corruption as a negative social phenomenon in today's globalized society. The essence of the concepts of

corruption and administrative corruption and the characteristic features of corruption are analyzed. The main causes of corruption in Ukraine have been identified. It is established that corruption is a negative social phenomenon in today's globalized society. It is determined that corruption is a phenomenon that is constantly evolving, transforming, adapting to the conditions of development of legislation, society, state, while its essence and negative impact remain unchanged. Corruption in a particular society can be overcome only by effectively combining several key factors and methods of combating it and implementing the relevant legislation, where regulations do not contradict each other. The following problems in the sector of architecture and urban planning of Ukraine, as the lack of publicity of information in the field of urban planning and land use; defective system of state control and regulation in construction; inefficiency of available control tools and insufficient transparency of road construction, repair and use processes; lack of public information about cultural heritage sites, inconsistencies in urban planning and monument protection legislation. It is established that in order to ensure favorable economic development of the state, it is necessary to improve the legal and organizational base for overcoming corruption in the sector of architecture and urban planning of Ukraine. A promising area of further research on this issue is to assess the effectiveness of the legislative process in the field of anti-corruption is to ensure transparent public administration, representing both scientific and applied value and strategy development, public authorities with individuals and legal entities.

Key words: *corruption, corruption crimes, legislation, architecture, urban planning,*

Постановка проблеми. Серед актуальних завдань в побудові правової держави, що стоять на сьогодні перед країною і суспільством, пріоритетним завданням являється розвиток та утвердження

демократичних засад верховенства права, рівності всіх перед законом. Підставою для цього стала низка подій, що відбулися в Україні і змусили державу пройти шлях провідних країн світу з розвинутою демократією, зокрема, європейських. Проте, незважаючи на всі зусилля, існує низка проблем, які гальмують процеси повноцінного та якісного розвитку держави, проти яких мають протистояти всі, як держава, так і громадськість.

Однією з таких проблем стала проблема корупції, яка зараз паразитує в українському суспільстві. Масштаби поширення корупції у світі та зростання уваги міжнародної спільноти до цього негативного соціального явища перетворили корупцію на глобальну проблему сучасності. Завдяки активній позиції низки міжнародних організацій та громадській пропаганді корупція стала сприйматися не лише як проблема корумпованих держав, а й як проблема тих держав та іноземних компаній, які їх корумпують.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематику корупція як негативне соціальне явище у сучасному глобалізованому суспільстві досліджує значна кількість науковців. Зокрема, наукові праці А. Баляна [1], В. Макаренка [2], В. Гвоздецького [3], З. Семчука [4], К. Павлюка [5], Л. Попової [1], М. Лендо-Сівіцкої [5], М. Полонської [5], Н. Бортника [2], О. Тильчика [6], О. Мердової [4], Р. Трача [5], С. Гаспаряна [1], С. Луціва [7] присвячені аналізу деяких аспектів та особливостей корупції у сучасному глобалізованому суспільстві, яка вплинула на генезис та становлення діяльності державних органів влади у прийнятті важливих державних питань.

Метою статті є дослідження корупції як негативного соціального явища у сучасному глобалізованому суспільстві в умовах функціонування та здійснення діяльності державними органами влади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Корупція як явище є однією з найпоширеніших проблем сучасного світу, що негативно впливає та позначається на демократичному розвитку держави. Тому будь-яка країна, яка обрала демократичний шлях, прагне викоринити корупцію в усіх сферах функціонування державного апарату та суспільства в цілому [1; 2].

Корупція розглядається як один із найбільших факторів, що гальмують зростання та стабільність в Україні, а також одна з головних перешкод, що гальмують економічний, соціальний та демократичний розвиток [7]. Корупція є частиною історії створення людської культури і є найдавнішим злочином, який має великий вплив на розвиток країни [8].

Найчастіше термін «корупція» стосується бюрократичного апарату та політичної еліти. Поняття корупція трактується, як неспроможність держави за допомогою стимулів спрямувати корисний інтерес особи у продуктивне русло. В. Гвоздецький зазначає, що корупція є складним і багатовимірним (правовим, економічним, політичним, морально-психологічним) соціальним явищем. Соціальна природа корупції проявляється в тому, що вона: є продуктом суспільного життя; має свою соціальну ціну, яку суспільство платить за існування корупції, що суттєво впливає на найважливіші суспільні процеси; має історичні витоки та глобальний характер; має здатність адаптуватися до соціальних реалій, постійно імітувати та модифікувати [3]. О. Тильчик розглядає корупцію як детермінанту економічної тінізації, визначаючи складну соціально-економічну та правову природу таких явищ [6].

Поняття корупції визначено законодавством України, зокрема ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», як «використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, своїх повноважень чи пов'язаних з нею можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або отримання такої вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої

вигоди для себе чи інших осіб або, відповідно, обіцянки/пропозиції чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу. Іншим фізичним або юридичним особам з метою переконати цю особу зловживати своїми повноваженнями чи пов'язаними з нею можливостями» [9].

Натомість багато вчених вважають, що навряд чи можливо дати єдине, вичерпне визначення поняття корупції, яке б точно розрізняло корупційні явища та ті, що не в усіх випадках є корупційними.

Під адміністративною корупцією слід розуміти навмисне викривлення в процесі обов'язкового виконання чинних норм права, правил тощо з метою надання переваги зацікавленим сторонам.

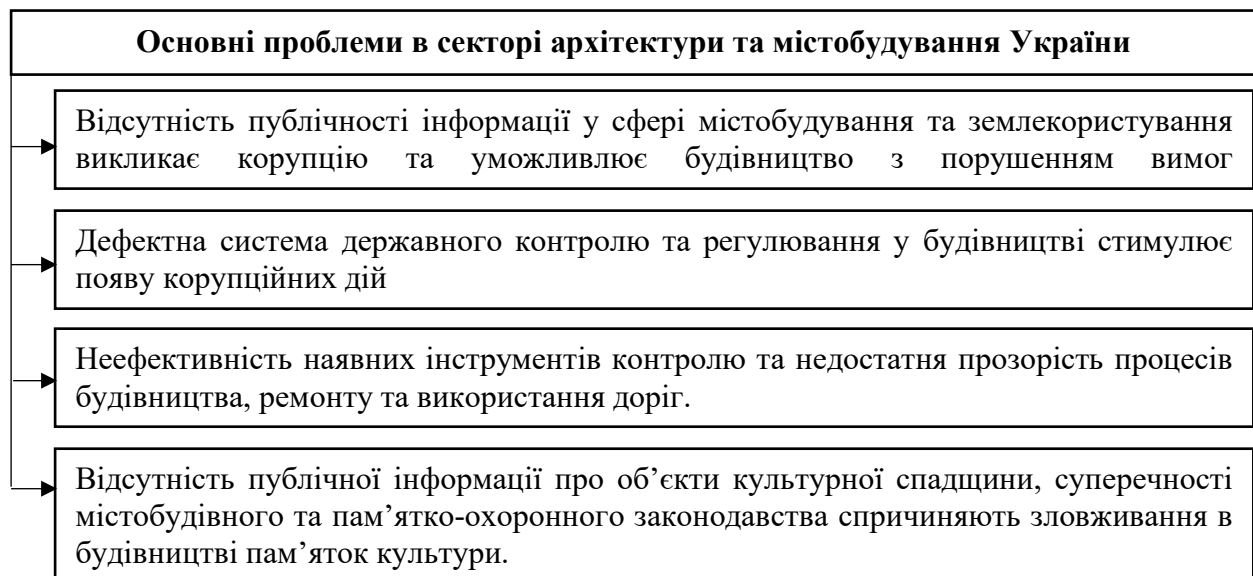
Наявність явища корупції серед представників влади та апарату управління в Україні створює загрозу стабільному соціально-економічному розвитку держави. Держава на початку 90-х років ХХ століття добровільно відмовилася від більшості контрольних функцій, що певною мірою сприяло виникненню управлінського вакууму в економіці та соціальній сфері. Як наслідок цього, стало очевидним, що тодішня «нерегульована ринкова економіка» породила безпрецедентний рівень корупції, внаслідок чого державна власність практично безцінно перейшла в приватні руки. Цьому сприяло масове прийняття корупційних законів та підзаконних актів, які лобіювали певні групи, що проникали до влади.

Системний характер корупції в Україні окрім інших причин визначається характером українського законодавства, яке відзначається суперечливістю, багатоваріантністю тлумачення окремих норм, колізій, прогалин тощо. Правовою базою протидії корупції є міжнародно-правові акти та правові акти України. Міжнародний механізм запобігання корупції має значний вплив як на розвиток міжнародного антикорупційного співробітництва, так і на розвиток національного антикорупційного законодавства [4]. Закон України «Про запобігання корупції» від

14.10.2014 визначив правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила ліквідації наслідків корупційних правопорушень [9].

Аналізуючи будівництво, як одну із найважливіших галузей для більшості країн, від якої залежить вся економічна ефективність, оскільки дана галузь має важливе значення для економіки країни, оскільки будівництво створює велику кількість робочих місць і використовує проміжні продукти та послуги (до 40% сировини, хімічної продукції, електричного та електронного обладнання тощо). Результати будівельної галузі можуть істотно вплинути на загальний розвиток економіки. Проте будівельна галузь України має низку проблем і бар'єрів, які гальмують її розвиток. Основними проблемами України є корупція, високий рівень непрозорості, неефективне використання ресурсів та неефективне управління процесами [5].

Національне агентство з питань запобігання корупції в Антикорупційній стратегії на 2020-2024 рр. визначає наступні проблеми в секторі архітектури та містобудування України, які відображені на рис. 1.

Рис. 1. Основні проблеми в секторі архітектури та містобудування України

Джерело: сформовано автором на основі джерела: [10]

Особливо актуальним нині для забезпечення сприятливого економічного розвитку держави є подолання корупції в секторі архітектури та містобудування України, де для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки є удосконалення правової та організаційної бази. Ряд позитивних кроків у цьому напрямі вже здійснено:

- 1) Завершено впровадження Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва;
- 2) Створено єдиний електронний Містобудівний кадастр, який слугує платформою для надання всіх адміністративних послуг у сфері містобудування та являється публічним джерелом містобудівної інформації;
- 3) Проводиться інвентаризація об'єктів культурної спадщини, за результатами якої переглядається перелік історично заселених територій;
- 4) Забезпечується зміст та публічність електронного реєстру об'єктів культурної спадщини;
- 5) З метою захисту прав інвесторів запроваджено чіткі процедури фінансування об'єктів житлового будівництва;
- 6) Встановлено відповідальність посадових осіб за неналежне виконання зобов'язань з обов'язкової перевірки документів, що подаються для видачі дозволів;
- 7) Удосконалено законодавство, що передбачає відповідальність за порушення у сфері містобудування;
- 8) Дискреційні повноваження органів архітектурно-будівельного контролю та нагляду скасовуються шляхом визначення вичерпного переліку підстав для відмови або анулювання дозволів, видачі наказів чи накладення санкцій тощо;
- 9) Проблема великомасштабної фальсифікації будівельних матеріалів вирішується шляхом імплементації положень Регламенту ЄС №

305/2011, що встановлює узгоджені умови збуту будівельної продукції [10].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, в результаті проведеного дослідження, було підтверджено той факт, що корупція являється негативним соціальним явищем у сучасному глобалізованому суспільстві. Встановлено, що корупція – це явище, яке постійно розвивається, трансформується, адаптується до умов розвитку законодавства, суспільства, держави, при цьому її сутність та негативний вплив залишаються незмінними. Подолати корупцію в конкретному суспільстві можна лише за ефективного поєднання кількох ключових факторів та методів її протидії та імплементації відповідного законодавства, де нормативно-правові акти не суперечили один одному.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що висновки та рекомендації, розроблені авторами та запропоновані в статті, можуть бути використані для: забезпечення подолання імовірних ризиків та корупції в органах державної влади, а також у сфері архітектури та містобудування. Перспективним напрямом подальших досліджень з даної проблематики є оцінка ефективності законодавчого процесу у сфері протидії корупції для забезпечення прозорого державного управління, що представляє, як наукову, так і прикладну цінність та розробка стратегії, що дозволить у довготривалій термін та з відповідними заходами запровадити прозору систему взаємодії органів державної влади з фізичними та юридичними особами.

Література

1. Bortnyk N., Balian A., Popova L., Hasparian S. Corruption manifestations as a threat to national security: new challenges and problems of counteraction in the Ukrainian realities. Revista San Gregorio. 2021. №

- 1(46). doi: <http://dx.doi.org/10.36097/rsan.v1i46.1777> (дата звернення: 24.11.2021).
2. Makarenko V. S. General Principles of Anti-corruption in V4 Visegrad Countries: Experience of Hungary. *Law and Safety*. 2020. № 2(77). P. 126-132.
3. Гвоздецький В. Д. Корупція як соціальне, психологічне і моральне явище. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 63. С. 139-145.
4. Semchuk Z., Zharovska I., Merdova O. Corruption as a negative social phenomenon hindering the economic development of the state. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. № 4. P. 295-300. doi: 10.30525/2256-0742/2018-4-4-295-300. (дата звернення: 24.11.2021).
5. Trach R., Lendo-Siwicka M., Pawluk K., Połoński M. Analysis of Direct Rework Costs in Ukrainian Construction. *Archives of Civil Engineering*, 2021. № 2. P. 397-411.
6. Тильчик О. В. Значення правової детермінації поняття «тіньова економіка». *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 2. С. 186-190.
7. Lutsiv S. Corruption as a Social Phenomenon: Case of Ukraine. University of Osnabruck, Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Osnabruck. 2017. doi: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3875709> (дата звернення: 24.11.2021).
8. Firmansyah Santoso T., Febrian Nashriana. Reconstruction to Prove Elements of Detrimental to State Finances in the Criminal Act of Corruption in Indonesia. *JURNAL CITA HUKUM (Indonesian Law Journal)*. 2020. № 8(3). P. 671-692.
9. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18> (дата звернення: 24.11.2021).

10. National Agency on Corruption. Prevention. Draft Principles of the State Anti-Corruption Policy in Ukraine (Anti-Corruption Strategy) for 2020 – 2024. 2020. 38 p.

References

1. Bortnyk, N., Balian, A., Popova, L., Hasparian, S. (2021). Corruption manifestations as a threat to national security: new challenges and problems of counteraction in the Ukrainian realities. *Revista San Gregorio*, 1(46), doi: <http://dx.doi.org/10.36097/rsan.v1i46.1777>
2. Makarenko, V. S. (2020). General Principles of Anti-corruption in V4 Visegrad Countries: Experience of Hungary. *Law and Safety*, 2(77), pp. 126-132.
3. Hvozdetskyi, V.D. (2012). Koruptsiia yak sotsialne, psykholohichne i moralne yavyshe. [Corruption as a social, psychological and moral phenomenon]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. Vyp. 63, pp. 139-145.
4. Semchuk, Z., Zharovska, I., Merdova, O. (2018). Corruption as a negative social phenomenon hindering the economic development of the state. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4, pp. 295-300, doi: 10.30525/2256-0742/2018-4-4-295-300.
5. Trach, R., Lendo-Siwicka, M., Pawluk, K., Połowski, M. (2021). Analysis of Direct Rework Costs in Ukrainian Construction. *Archives of Civil Engineering*, № 2, pp. 397-411.
6. Tylchuk, O.V. (2017). Znachennia pravovoi determinatsii poniattia «tinova ekonomika». [The meaning of the legal determination of the concept of "shadow economy"]. *Visegrad Journal on Human Rights*, №2, pp. 186-190.
7. Lutsiv, S. (2017). Corruption as a Social Phenomenon: Case of Ukraine. University of Osnabruck, Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Osnabruck, doi: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3875709>

8. Firmansyah, Santoso, T., Febrian, Nashriana. (2020). Reconstruction to Prove Elements of Detrimental to State Finances in the Criminal Act of Corruption in Indonesia. *JURNAL CITA HUKUM (Indonesian Law Journal)*, 8(3), pp. 671-692.
9. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 № 1700-VII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18>
10. National Agency on Corruption. (2020). Prevention. Draft Principles of the State Anti-Corruption Policy in Ukraine (Anti-Corruption Strategy) for 2020 – 2024. 38 p.